

LES NOTES DE

VÍCTOR RIPOLL

Llovet enriqueix la llengua

Jordi Llovet ha estès el camp semàntic de l'expressió "tenir bona jeia", que fins ara tan sols es referia a una "persona tractable, que es porta bé amb els altres, amable, de bon caràcter", cap a la idea d'innocència, ingenuïtat i candor. Ho ha fet en la traducció del *Càndid o l'optimisme* (Proa) de Voltaire.

L'escriptor francès diu, en presentar el protagonista de la narració, que creu que li van posar Càndid de nom perquè tenia "l'esprit le plus simple". Aquest "esprit le plus simple" es converteix en "tenia tan bona jeia" i així el traductor fa entendre al lector que, pel fet de tenir molt bona jeia un individu, el poden anomenar Càndid.

Carles, Joan

Carles és el cognom del nostre rei Joan Carles? Segons l'índex del llibre *25 anys de festes Fabra*, sí. Per buscar-lo a la llista, cal anar a la lletra "c".

Hi trobarem un Carles, Joan, abans de Carles, Ricard M.

La gamba supera el llagostí

El DIEC estableix que la gamba és una carn molt saborosa. Però, de la carn del llagostí, no en diu res. Els pescadors, peixaters, fondistes, regidors de turisme, alcaldes i cronistes locals de Palamós i Roses estaran molt contents de saber que aquest crustaci, orgull de totes dues poblacions, és més valorat per un institut d'estudis normativista que no el llagostí, perquè, de llagostins, pràcticament no en pesquen. Però els col·legues respectius de l'Ametlla de Mar i Sant Carles de la Ràpita, pàtries del llagostí, què hi diran? Decidiran de respectar la normativa bo i abaixant el preu dels llagostins per situar-lo per sota el de les gambes?

"El cervell ensenya que cal treballar en col·laboració"

RICARD CUGAT

Xavier Duran, coordinador de la secció de ciència d'EL TEMPS i col·laborador de TV3, *La Vanguardia* i *Presència*, ha publicat el llibre *El cervell polièdric*, amb el qual va obtenir el primer Premi Europeu de Divulgació Científica que convoquen la Universitat de València, l'Ajuntament d'Alzira i Edicions Bromera. Del llibre, se n'han fet dues edicions, l'una per Bromera i l'altra, per Columna-Bromera. Llicenciat en ciències químiques, va néixer a Barcelona l'any 1959.

—D'ençà que vàreu redactar el llibre sobre el cervell s'ha descobert ja alguna cosa nova sobre aquest òrgan?

—Coses que precisament confirmen elements que hi exposo.

—En el cervell hi ha de tot, idees, i sentiments, com diu el subtítol del llibre?

—Tot es genera o es processa en el cervell. D'una altra banda s'ha vist darrerament que actua sobre la resta del cos no únicament ordenant-ne les reaccions fisiològiques, sinó que l'estat anímic de l'individu també afecta el funcionament general de l'organisme i aquest estat anímic es genera o es processa en el cervell. El cervell tot sol no ho genera. Rep uns estímuls visuals, sonors, afectius, tàctils, etcètera, i els processa.

—La millor manera de combatre el psicòleg argentí és actuar directament sobre el cervell amb fàrmacs?

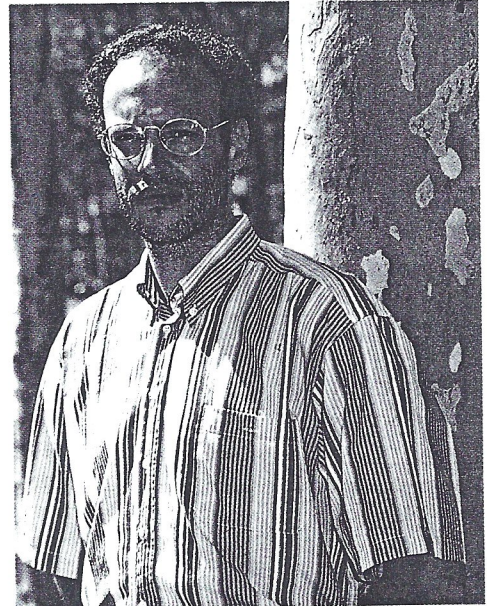
—Dues coses: l'una, que molts problemes requereixen simultàniament fàrmacs i psicoteràpia; i l'altra, que a força de fer-te analitzar els somnis i records, alguns psicòlegs acaben fent-te generar idees que abans no existien en el teu cervell.

—El fàrmac ha pres feina al psicòleg, no?

—Des dels anys 50 els fàrmacs han millorat la qualitat de vida de moltes persones. Però intentar de resoldre alguns malestans anímics amb fàrmacs no sempre és bo. La psicologia ben aplicada és molt important, tant per a la gent amb malalties psíquiques com per a la població en general. Ara bé, cal dir que en psicologia també hi ha molts elements pseudocientífics que a vegades compliquen les coses.

—En el cervell trobarem l'instint assassí que tenen algunes persones? Fa anys era moda estudiar els cervells dels assassins. Els estudis van donar cap resultat?

—Es pot veure que conductes violentes van relacionades amb nivells més alts o més

El periodista científic Xavier Duran.

baixos de certes substàncies, i en aquest sentit, aquests estudis són vàlids. Ara, no es pot establir la relació contrària i dir: posem a la presó els qui es troben en aquesta situació. Això seria oblidar el problema social.

—Parleu, en el llibre, de les diferències entre el cervell dels homes i el de les dones. Quines són?

—Unes diferències de capacitats, que no vol dir tampoc que les dels homes siguin iguals entre ells. Sembla que a nivell de llenguatge són més desenvolupades en les dones i també tenen més capacitat emotiva.

—Per tant, és bo que, un diccionari, el facin les dones, per exemple?

—Les generalitats no impedeixen que hi hagi casos de tota mena. Sigui com sigui, el cervell ens ensenya que la millor cosa és treballar en col·laboració, perquè el cervell és un òrgan amb unes parts que, separades, tenen unes capacitats limitades i, quan actuen conjuntament, tenen un gran potencial.

—En resum, el cervell és un banc de dades, un processador de dades o fa també de motor?

—Una mica de tot. Però segurament que, considerant aquestes tres funcions, estaria entre el motor i el banc de dades, tenint en compte que un motor respon segons allò que el conductor fa i que un banc de dades depèn de les dades que hom hi introdueixi. **Lluís Bonada**